De kat gestuurt naar 't Vagevuur, haar wederkomst, en verhaal van 't zelve

Janus Montanus

bron
Janus Montanus, *De kat gestuurt naar 't Vagevuur, haar wederkomst, en verhaal van 't zelve*. Z.n., z.p. ca. 1700

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mont015katg01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

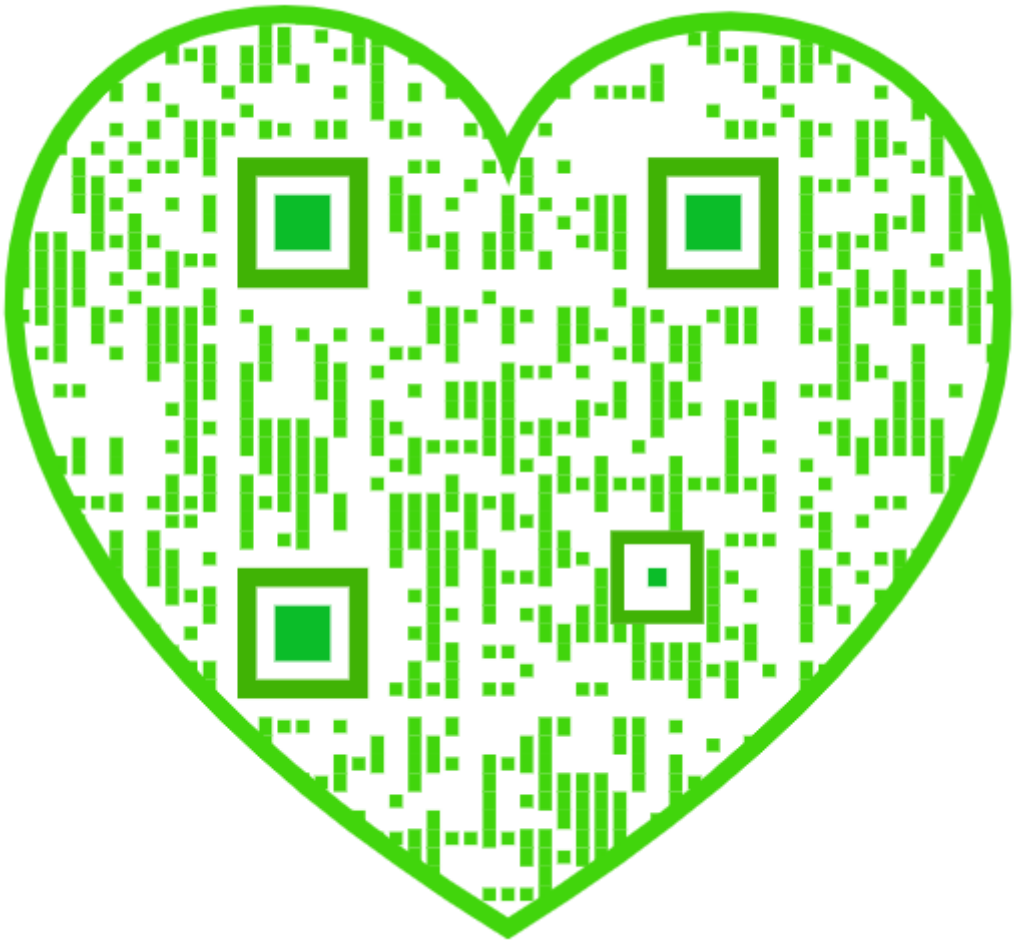

De Kat *Gestuurt naar 't* Vagevuur, *Haar wederkomst, en verhaal van 't zelve*.

't **W**as in het kortste van de dagen,
Wanneer het guurst der wintervlagen
Houd vaak een eerlyk man in huis,
Dat ik zat by den haart te rooken
Of met fatzoen een pyp te smooken,
Wanneer ik dagt, myn zwarte Puis,
Myn radde Kat, eens heen te zenden;
Maar, dagt ik weer, naar wat voor enden
Der waereld zende ik haar naar toe?
In Spanje, dagt ik, naar Sivilje?
Neen, neen, veel liever naar Brasilje
Om Knarser; daar van Bontekoe,
Wanneer die man nog was in 't leeven,
Wel eer zo loflyk heeft geschreeven:
Maar, dagt ik weer, dat edel Kruid
Kan ik hier voor myn geld wel koopen,

Wat heeft myn Kat daarom te loopen?
En hier meê was die reis weer uit.
Ha! ha! dagt ik, ik wil haar stuuren
Naar d' Helse en Onderaardze Buuren,
Dat is naar 't Ryk van 't Vagevuur:
Op dat zy kan bespeculeeren
Hoe zy de lieden daar tracteeren
En hoe de smart daar vry valt zuur.
Doe riep ik straks myn Kat en Kater,
En sprak, hou smoel en ook uw snater!
Tot dat uw meester eerst eens spreekt:
Wie van u beiden wil ik zenden
Naar 't Vagevuur, zo vol elenden,
Dat vol van ramp en smarten steekt?
Naar 't Vagevuur? zei doe myn Puisje,
Zeg, Heer, wat is dat voor een huisje,
Waar staat het, Oost, West, Zuid, of Noord?
Weet gy dat in een kaart of boeken
Te toonen, of ook op te zoeken?
Ik heb daar nimmer van gehoort.
En aanstonds vroeg doe ook myn Kater,
Legt 't in de lugt, of onder water,
Vergeef 't my Heer, ik vraag daar na?
Is 't land verçiert met hof of woning?
Regeert een prins daar? of een koning?
Of zyn 't imaginaria?

't Zal wis wat fopperyen weezen,
Wat Droes! ik heb zo veel geleezen,
Maar las nog nooit van zo een Huis.
Een Vagevuur? wie heeft zyn leeven,
Zeg Heer, van 't Vagevuur geschreven?
Is 't in de Reizen van Jan Struis?
Ik zag myn Heer aanstonds wel dutten,
Uw mond kookte als een pot met grutten
Die op de heete koolen staat:
Ik dagt, dit zyn weer oude grillen:
'k Wed hy aanstonds wat zots zal willen:
Kyk! Kyk! mijn Heer word boos en quaad.
ô Beest! zei ik, nu zal je heenen,
Al had je een bortje voor je scheenen,
Ik ben dat kaakelen al moe.
Neen, zei hy, zend een myner vrinden,
Want ik kan dog de weg niet vinden,
Die naar dat landschap ons leid toe.
Nu, sprak myn Kat, gy kunt wel gissen,
Dat ik hem mede niet kan missen
In zulke koude nagten, Heer:
Ik zou, gelyk de meeste mensen,
Wel om myn man zyn t'huis zyn wensen,
Of anders loopt gevaar myn' eer.
Neen, Kater, die zal voor zyn gekken
Zo aanstonds op de reis gaan trekken;

Eer dat het voor hem word te spaa;
En wilt maar over Leuven reizen,
Daar zal men u de weg wel weizen,
Zei ik, en luistert hier eens naa:
Zeg, ik u zend in ambassade,
Aan zyn doorlugtige Genade,
De Septerdraager van dat ryk;
En dat ik gaarne eens wilde weeten,
Wat men daar onder geeft te vreeten
Aan Studiosis, myn 's gelyk.
En wilt dan met die vraag niet zwygen,
Maar verder, hoe zy turven krygen
En hout, daar in het Vagevuur?
En wilt, met goede aandagt letten,
Op haare policie en wetten;
Let op haar poort en turvenschuur.
En wilt haar voor het derde vraagen;
Op wat manier zy zielen vaagen?
Wel dat is zeker zot, zei 't beest:
Kan men een ziel met vuur uitbranden,
Of die met pyn of smart aanranden?
Die heeft geen lichaam: 't is een geest.
Hoe kan myn Heer zo zot nu wezen?
By wien hebt gy dat ooit gelezen?
Dat was gewis geen Philosoof.
De ziel haar smerten uit te vaagen?

Die vraag die zal ik nimmer vraagen;
Ik leek gewis dan zot ten hoof.
't Is wel, zei ik, gaa nu maar heenen.
Hier op begon myn Kat te weenen.
Ach! liefste man, verlaatje myn,
Mijn bedgenoot! myn hart! myn leeven!
Laat ik u eerst een kusje geeven!
Ziet, hoe ik snot en traanen gryn.
Jou snol, zei doe den ander weder,
Jou hart is ligter als een veder,
Meen jy dat ik jou hart niet weet:
Nu leid men hier quanzuis te grollen,
En t'avond brust men wis uit krollen;
My agt men minder als een scheet.
Zagt, zagt! zei ik, met al dat kyven
Zo zou de reis wel agter blyven;
Vertrekt aanstonds, eer 't word te spaa;
Omhels nog eens voor 't laatst malkander.
Kom aan nu, Heer, zei doe den ander,
Sed desit jam pecunia,
Myn Heer, gy moest my reisgeld geeven,
Want ik moet onderwegen leeven,
Of ik quam nooit in 't Vagevuur;
Want zo ik quam op weg te sterven,
Zo zou gy al uw antwoord derven,
En 't reizen, Heer, dat valt vry duur.

Gy moestze ryklyk laaten klinken,
Want ik moet onderweeg eens drinken,
Ook reiden, vaaren naar 't gemak.
Nu scheint gy al bedroeft te weezen,
Of is 't myn Heer, gelyk voor deezen,
Alweer een spinn'web in uw zak?
Gy zyt een vorst in 't commandeeren,
Men moet uw ordres ook pareeren,
Gelyk de Ordres van een Graaf:
Maar nimmer hebt gy van uw leeven
My eenen rooden duit gegeeven;
Wat meenje? dat ik, als een slaaf,
Wil op myn Heers commando draaven,
En nimmer mynen lust eens laaven
In Rot, of ook in Muizen merg?
Een Muis die krygt hier niet te vreeten;
Wat drommel, wat zal ik dan eeten?
Neen, Baas, de Muizen zyn te erg.
Tabak lust my, nog ook geen Muizen;
Gy zit hier by den haart te kluizen,
En hebt dat Kruid in overvloed:
Maar met myn wyf, of met myn darmen
En hebje deernis of ontfarmen;
Ik zeg, dat gy my eerst voldoet:
Als gy my geld geeft, zal ik reizen,
En in het Vagevuur u pryzen,

En roemen op uw goedheid, Heer.
Zie daar, zei ik, gaat nu maar heenen;
Reis wat voorzigtig, breekt geen beenen;
En komt zo dra gy kunt hier weer.
Wagt nog een weinig, zei myn Kater,
Reist men te land, of over water?
Of vaart een trekschuit daar naar toe?
Dit dienden ik voor al te weeten;
Maar 't scheint myn Heer te zyn vergeeten:
En ik wilde ook wel weeten, hoe
Ik uit die plaats zal weder komen?
Want ik heb in de buurt vernomen,
Dat men daar niemand uit en laat,
Ten zy den Paap het vuur uit pisse,
Door duisenden geleerde Missen,
Of door des Paus beroemde Aflaat:
En als ik daar dan zat te pryken,
Zou gy naar Kater niet eens kyken:
Maar zo gy my voor vast belooft,
Indien ik in die plaats moet blyven,
Dat dan een Paap zal Mis bedryven,
Zo zweer ik by myn eigen hoofd,
Zo aanstonds naar de plaats te trekken.
Hier op begon myn Kat te gekken:
Wel man! je bent voorzeeker zot!
Een Paapenstem, schoon als een donder,

Zou die dan dringen heel daar onder?
Wel foei gek! dat je bent zo bot,
Om nog die logens te gelooven.
Zy hebben u gewis bedroogen,
Zei ik, gaat, gaat, gerust van geest.
Als gy tot Leuven zyt gekomen,
Zo vraagt, wat weg dat dient genomen
Naar 't Vagevuur? adie myn beest!
Adie, myn Heer! adie, myn Vrouwtje!
Maar, Heer, ik wenste wel een touwtje,
Op dat ik daar een Bul aan knoop.
Een Bul, zei 't Wyf? wat zal dat weezen?
Zwyg, Wyf: want gy hebt nooit geleezen,
Hoe dat een Bul een mens geeft hoop,
Om ons op die weg te bevrijen
Van al der Droes Straatschenderijen.
'k Geloof dat niet, zei 't Wyf, een Stier.
Een Stier! een Stier! zei doe myn Kater,
En lachte daarom met geschater,
Neen, Wyf, 't zyn Bullen van papier.
En hier mê ging myn Kater heenen,
Te post op alle vier zyn beenen,
Gelyk als zo een Kater loopt.
En zo lang als hy weg zal blyven,
Zal ik niet eene letter schryven:
Nu onderwylen eens gerookt.

Des Katers Wederkomst en zyn Verhaal.

ô **P**hebus! zo gy in Domstooren
Nu niet en drinkt, of by van Dooren,
Hier op de gragt, in 't blaauwe huis;
Zo bid ik, helpt my verder dichten,
En wilt my met uw fakkel lichten,
Waar voor ik zweer een witte Muis,
En zwarte Kat, tot offerhande,
Uit dankbaarheid te doen verbranden:
En daarenboven zal ik zat
Jou buik vol aan Rosolis geeven,
Uit Schoutens Koffyhuis, jou leeven
En dronk je beter, nou fiat.

Wanneer Apol langs de oosterkimmen
Met zynen wagen op quam klimmen,
Zoo quam ook op 't vermoeide Beest,
En zetten 't aanstonds op een lollen,
Dat is op een vervaarlyk grollen,
Zo dat Heer Phebus dagt een geest
Te zien, dies zetten hy 't op 't vlugten;
En wyl hy voor zyn leeven dugten,
Zo vloog hy aanstonds agter 't kleed
Van wolken digt in een geweven;
En doe heeft hy van angst gegeven
Een schrikkelyk benaaude scheet:
En wyl die wind quam net in 't bakhuis
Van Eölus, die riep, een kakhuis
Is hier voorzeker opgezet:
Wie kan die vunse lugt verdraagen?
Die lugt moet ik eens weg gaan jaagen;
En daar mê sprong hy van zyn bed,
En liet de weste wind gaan weiden,
Zo dat die vuile lucht hem spreiden
Ten hemel over, als men gist:
En wat mens nu quam op de straaten,
Die riep terstond als uitgelaaten,
ô Goden! foei! hoe stinkt die Mist?
Die Mist die moest nu koude maaken,
Zo dat ik niet van 't bed kon raaken,

Maar lei en droomden op het dons:
Maar wyl myn Kat begon te meeuwen,
Dat is, met luider stem te schreeuwen,
Haa! welkom Man! hoe komje ons
Zo rad uit 't Vagevuur dog weder?
Je bent vermoeid: zet u wat neder:
Wilt gy dat men een Zoopje haalt
Rosolis, of een Brandewyntje,
Of Guldewater van mooi Tryntje?
Geeft dan maar geld, zo word 't betaalt:
Of wil jy onderwyl eens smooken?
Ik zal dan ondertussen kooken
De Koffy; want myn Heer in 't nest
Gewis nog zal tot negen uuren
De laakens met zyn billen schuuren:
Kom! kom! dat jy jou dorst maar lest.
Ja! ja! zey Kater. ô De Drommel!
Wat hoor ik boven voor gestommel?
Hoor jy wel hoe de trapdeur kraakt?
Wat praatje, Wyf, van leggen droomen?
Ik hoor myn Heer beneden komen;
't Is best dat ik my vaardig maakt.
Koom aan, sprak ik, wilt my verhaalen,
Wat spreekt men in dat Ryk voor taalen?
Voldoet straks myn geregten eis:
Wat hebje in dat Ryk voor venten?

Studeeren daar, als hier, Studenten?
Verhaalt my eens uw heele reis.
Zo rad als ik maar quam tot Looven,
Gelyk een arent aangevloogen,
Vroeg ik de weg naar 't Vagevuur?
Men wees my aanstonds by een Pater,
Die, dagt ik, was in schein een Kater,
De Ziel eens mens. Wat vreemde kuur?
Zei hy, koom hier ik zal 't u wyzen:
Je moet door 't Neusgat heenen reizen,
Naar binnen in myn harsenvat,
Daar zalje dan dat Ryk wel vinden;
Maar in 't inkoomen, groet myn Vrinden.
En daar mê ging ik op een pad.
Ik ging zo langs het zielepaadje,
En vond de ziel myns Cameraadje,
Dat is hier van ons Buurmans Puis,
En die was deze weg bevoolen,
Om dat hy had het spek gestoolen,
En lei die misdaad op een Muis.
De weg was vol van Pennelikkers,
Van Vrouwe Zielen, en Verklikkers,
Van Procureurs, en Advocaats;
Studenten Zielen, heele hoopen,
Zag ik met troepen zaamen loopen,
Gelyk de Zielen van Zoldaats.

De halve weg die scheen te krielen
Alleenlyk van Doctooren zielen,
Ap'thekers ook in overvloed;
Ja, 't is onmoog'lyk af te meeten
't Getal der Zielen van Poëten;
Want zelden vind m'er eene goed.
Ik zag daar ook met heele hoopen
De Philosophen twistend' loopen,
Den een die zei, de aard' staat stil;
Den ander weer, de waereld draayde:
En ieders haan op 't hoogste kraayde.
Zo dat ik nu dan zeggen wil,
't Was daar niet eenzaam, maar vol leeven;
En egter stond myn hart te beeven.
Als ik nu naderde 't Paleis,
Het scheen aan my, geboud te weezen,
(Gelyk ik dikwyls heb geleezen)
Heel netjes naar de Roomse wys:
Den Grond was vrees, de Paalen Paapen,
De Steenen was geweld en wapen,
Het Dak was van beklad papier,
De Vensters waren Boek en Bullen,
Consilien, en zulke prullen,
Geheelyk naar de Roomse zwier:
De Gevel was fraay opgetogen
Met slimme vonden, valse logen,

Vol Cardinaalen Brein gedrilt:
Het Beeldwerk waren Pausen Schatten,
En Kisten, die veel Geld bevatten,
De domme mensen afgevilt:
De Vloer van tiggels en van steenen,
Bestond in lang verrotte beenen,
Genaamt tot Roma Heiligdom,
Gehaalt uit Itaaljaanse Kerken,
Belast met duizend wonderwerken,
En oorzaak van den Ryken zom,
Die zo veel Kloosters kan verryken.
Wilt nu met my ten Westen wyken,
Daar is een groote Scheur en Gat,
Door eenen Maarten ingeschooten;
De heele Muur legt omgestooten,
Maar 't werk is weer op nieuws hervat:
De Bres bezet met storrempaalen,
Die zy uit Breinsverciering haalen,
En vol met drukpapier gevult;
Gepleistert met de moord' en branden,
En ook met godvergeeten handen,
Heel fraay met Vorsten bloed verguld:
Maar hoe fraay dat het is bestreken,
Indien daar scherp word opgekeken,
Zo kan men nog de gaten zien.
Digt by dit gat daar staan twee raden,

Waar op dat zitten gaar gebraden
Dien Maarten, en nog een Calvien.
Van binnen zag ik schrik'lyk krielen
Een eindeloos getal van Zielen,
Geplaagt daar zwaarder als de dood,
Zo dat zy zeer erbarmlyk kreeten,
Want al dat volkje wierd gesmeeten
In 't vuur, wel als den Dom zo groot.
De Maats, die hun Studenten noemen,
En meest wel op hun ondeugd roemen,
Die blaaken zy daar met papier,
Gescheurt uit Romans, en die Boeken,
Waar in zy al hun ondeugd zoeken,
En werken naar de ligte zwier.
Die Advocaats, die logens spraken,
Die doen zy heele vlammen braaken,
Zy vreeten 't brandend' Corpus op;
Dat Corpus, dat zy in hun leeven
Zo wisten draay en zwenk te geeven,
Dat waarheid kreeg in 't Recht de schop.
De quaade en ongeleerd' Doctooren,
Die doen zy in een Ketel smooren,
Gevult met Assa Fetida,
En zo veel doodelyke zappen,
Als zy daar menig in doen lappen,
Zo dat hy gaat zyn Patres na.

De Pauzen leggen daar te zweeten,
Voor 't vuur, geregen aan de speeten,
Als paling aan de Nieuwersluis;
Het vuur bestaat uit Cardinaalen,
Die daar by hoopen nederdaalen,
En komen zo hun Vader t'huis.
De Hoeren zy tot Peper braden,
Gestooten op de carminaden;
En mits zy redelyk zyn heet,
Zo voert men haar dan met een lepel,
Zoo groot gelyk een Zeeuwse schepel,
Aan 't Priesterdom, die haar dan vreet.
Poëten, Baas, genaamt daar Rymers,
En zulk een zoort van manke lymers,
(Van welke zoort gy ook een bent)
Die moeten daar gestadig rooken,
Geen Bladjes, want zy stront daar smooken,
Om dat zy 't rooken zyn gewent.
De Drukkers, die Pasquillen drukken,
Die scheuren zy aan kleene stukken,
En veegen daar de maars mê schoon:
De Boekverkoopers, die z' verkoopen,
Die hebben ook niet goeds te hoopen,
Om dat zy krygen 't zelve loon.
Ik kan 't u alles niet afmaalen:
Maar laat ik u ook eens verhaalen,

Wat dat men daar al spreekt voor taal';
Men sprak daar Frans, Duits, taal der Britten,
Spaans, Rus, Deens, en de taal der Hitten:
Die als een Griek, deez' als een Waal:
Die op zyn Joods, daar hoorje Ieren,
En Hottentotten schrik'lyk tieren,
En hier zo kermt een Itaaljaan:
Deez' sprak de taal der Portugiesen,
En die sprak weer de taal der Friesen:
En hier gaat 't op zyn Turks weer aan.
Haar Policie, en ook haar Wetten,
Daar moog je wel ter deeg op letten,
Want die zyn wonderlyk aldaar;
Een Ziel word daar aan stuk gekurven,
En met onnoemelyk veel turven
Zo braad men die dan langzaam gaar.
Zo dra den Brader in zyn ooren
Een Paapen Mis dan komt te hooren,
Neemt hy tienduyzent koolen weg;
Deez' koolen, Heer, dat moetje weeten,
Die worden aanstonds dan gesmeeten
In smoorpot: ha, dat 's overleg!
Nu kanje ligtelyk afteek'nen,
En ook wel zonder krytje reek'nen,
Dat dit zo al wat koelte maakt,
En 't vuur komt daar door ook te mind'ren,

Zo dat 't op 't laast niet meer kan hinderen,
En dan is die Ziel afgetaakt,
Gevaagt, gereint, en zonder smetten.
Wat dunkt u, Baas, van zulke Wetten?
My dunkt, zei Puis, dat jy daar liegt,
Als of in 't liegen uw geluk was,
Jy liegt gelyk of het in druk was;
Meen jy ons hier in slaap zo wiegt?
Van waar kunt gy die logens haalen?
'k Wil my tot mostert laaten maalen,
Zo in de waereld zo een plaats,
Paleis, of woning is gelegen;
Als jy liegt, liegt gy wel ter degen;
Je bent in 't liegschool heel den baas:
Foei, Man! foei, schaamje zo te jokken!
'k Geloof je hebt wat opgetrokken
Voor 't geld dat u ons Heerschop gaf.
De Kater kon 't niet langer hooren,
Maar liep naar 't Wyf in volle tooren,
En gaf haar bons zo een barlaf.
Daar hadje doe een fel verwyten,
Jouw Wyvebeul! zal jy my smyten?
Jouw Hangebast! jouw Jood! jouw Schurk!
Jan Gat! jouw Wyn- en Kroegenlooper!
Jouw Dronkenbeest! jouw regte Strooper!
Jouw Bamboes! Schelm! en Dief! en Turk!

Jouw Houte Klaas en Hoorendraager!
Jouw Fielt en snoode Hoerenjaager!
Jouw Natzyl en jouw Kaale Neet!
Jouw Galgenaas en Prins der Smullen!
Jouw Jakhals! Koning van de Zullen!
Zeg, Rekel, die te liegen weet,
Zult gy uw Wyf alzo tracteeren?
Dat zal ik u aanstonds verleeren;
En doe vloog zy haar Man in 't haar.
Daar hadje doe geschreeuw, en smyten,
Gekrab, gelol, en schrik'lyk byten;
Zoo dat ik aanstonds vloog van daar.
En wyl het tyd was om te eeten,
Zo heb ik pyp en pen gesmeeten,
En gaf my aanstonds aan den dis:
En dagt, die vegten wil, laat vegten:
Zo wil ik u, Mesjeurs, beregten,
Dat dit verhaal ten einde is.

EINDE.

NB. *'t kan gezongen worden op de wys, Daar was een Meisje jong van jaaren. enz.*